

Nr 62

Av fröken **Andersson m. fl.**, om tillämpning av likalönsprincipen inom det statliga avlöningssystemet.

Den omläggning av det statliga avlöningssystemet, som skedde år 1925 i samband med behörighetslagens ikraftträdande, föregicks av ett av den så kallade kvinnolönekommittén utarbetat förslag till ordnande av de kvinnliga befattningshavarnas avlönings- och pensionsfrågor. Kommittén hade föreslagit ett på familjeförsörjningsprincipen grundat system, men i proposition till 1925 års riksdag förordade finansministern med frångående av kommitténs förslag ett på likalönsprincipen grundat system.

I propositionen anfördes bl. a.: »Bedömes frågan om kvinnornas löneställning ur principiell synpunkt måste man, på sätt jämväl behörighetssakkunniga yttrat, taga i betraktande den inverkan på hithörande förhållanden, som behörighetslagen medför. Då denna lag ger uttryck åt en allmän likställighet mellan män och kvinnor i statens tjänst, läser konsekvensen fordra, att tävlan till statens tjänster får ske på lika villkor, d. v. s. med samma rättigheter och skyldigheter för kvinna som för man. En dylik uppfattning leder obestridligen fram till den ståndpunkten, att i en och samma befattning avlöningen måste vara lika vare sig tjänsten innehaves av en man eller av en kvinna.»

Finansministern stödde sig alltså på behörighetssakkunniga, vilka i sitt tidigare avgivna betänkande motiverat löneprincipen »Lika lön för man och kvinna i samma befattning» bl. a. på följande sätt: »En lönereduktion till kvinnornas nackdel kan ej längre förklaras genom en hänvisning till att de i förhållande till männen i statstjänsten intaga en undantagsställning, vilken kunnat motivera upprätthållandet av särskilda avlöningsgrunder. Om det ena könets företräde till det stora flertalet tjänster upphör, är det i och för sig naturligt och följdriktigt, att likställighet bör gälla även i fråga om de rättigheter och skyldigheter, som åtfölja tjänsten.»

Trots dessa klara uttalanden för det principiellt riktiga i ett på likalönsprincipen grundat lönesystem ansåg dock finansministern, att hänsyn till dåvarande statsfinansiella förhållanden knappast medgäve en så radikal tillämpning av denna princip, att lönerna för de typiskt kvinnliga befattningarna omräknades efter samma normer, som gällde för de såsom typiskt manliga ansedda befattningarna. Däremot ansågs det självklart, att lönerna i övriga befattningar, d. v. s. sådana som efter behörighetslagens ikraftträdande skulle kunna innehavas av såväl män som kvinnor, bleve enhetliga.

Vid riksdagens behandling av frågan blev likalönsprincipen erkänd som norm för det statliga avlöningssystemet. Detta erkännande blev dock skäligen betydelselöst, enär någon omvärdering av arbetet i de typiskt kvinnliga befattningarna icke samtidigt beslöts.

Sedan riksdagen behandlade denna fråga har över tjugu år förflutit, utan att de principer, till vilka riksdagen då anslöt sig, förverkligats. Följden är att flertalet kvinnor i statstjänst fortfarande befinna sig i de lägsta löneskikten, och deras befattningar äro alltjämt typiskt kvinnliga. För alla dessa grupper av kvinnliga befattningshavare har behörighetslagens princip om likställighet mellan män och kvinnor alltså kommit att bli utan avsedd verkan.

Med hänsyn till den revision av behörighetslagstiftningen, som skedde vid 1945 års riksdag, anse vi tiden nu vara mogen för en revision av de kvinnliga lönerna.

Under återopande av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville besluta en sådan omarbetning av det statliga avlöningssystemet, att likalönsprincipen kommer till full tillämpning samt att i samband härmed de såsom typiskt kvinnliga ansedda tjänsterna inordnas i tjänsteförteckningar efter en rent kvalitativ uppskattning av arbetets värde med bortseende från befattningshavarens kön.

Stockholm den 19 januari 1946.

Ebon Andersson.

Anna Sjöström-Bengtsson.

Gärda Svenson.

Ulla Alm.